

FÜLÖP LÁSZLÓ Gróf Pálffy Kata, Illésházy nádorné vagyoná 1612-ben

A végrendelet az írásbeli kommunikációnak nagyon sajátos műfaja. Az egyik legjellemzőbb tulajdonsága, hogy mindig az igazságot tartalmazza egy adott időben. Sőt, írója a lehető legpontosabban kívánja bemutatni vagyonát, örökösait, a közeli és távoli rokonokat, ismerősöket, hogy azok később megfelelően értelmezzék, kapják meg a nekik jutó örökséget. Éppen ezért tudjuk meg olyan személyek pontos nevét, rangját, akik csak abban szerepelnek, és nagyon sok esetben a családok, főként nemesi családok hiányzó láncszemeit is pótolni lehet a családfájukon, több száz éves genealógiájukban.

Pálffy Kata végrendelete¹ még abban is különbözik másokétól, hogy nem lévén közvetlen örökös (élő férj, gyermek, unoka), testamentumában mindenét szétosztja. Tehát megtudhatjuk belőle, hogy egy főúrnő mekkora vagyonnal rendelkezett a 17. század elején. És ez csak az övé volt, nincs benne a férjéé. Hogy mindezt megértsük, ismernünk kell hozzá a házastársa végrendeletét is: ebben olvashatjuk, a két fél megállapodott, hogy mindegyikük maga rendelkezik a házasságba hozott, a saját maga által később szerzett, kapott, ingó és ingatlan vagyonrészéről. A férj így ír erről: „E vallás noha nem alkalmasnak tetszik vala nekem, de azért én ellene nem szóllottam, mint-hogy az én szerelmes atyámfia szabad volt az övével...”

Mielőtt részletesen tárgyalnánk a címben adott témát, meg kell ismerkednünk részletesebben a két fél családjával, életével és a férj által saját kezűleg írt végrendelettel is – bár valójában nem annak az elemzése a célunk.

A férj, illésházai Illésházy István² a maga korának talán leggazdagabb főura volt az akkori Magyarországon. 1541 márciusában született, 1609. május 5-én halt meg Bécsben. Az egyik birtokán, Bazinban temették el 68 éves korában. Apja Illésházy Tamás Pozsony vármegyei alispán, édesanyja pedig Földes Zsófia volt. Az ő halála után

-
- 1 Merényi Lajos: Illésházy István és Pálffy Kata végrendelete. *Történelmi Társulat*, 1897, 747–767. p. Eredetije 1897-ben a kismartoni főlevéltárban volt megtalálható. A benne szereplő neveket a mai helyesírás szerint közöljük, pl. Illésházi, Esterházy, Bosniak, Veselényi stb. Néhány nevet a régi formában hagytunk meg idézőjelben.
 - 2 Nagy Iván: *Magyarország családai czímerekkel és nemzedékrendi táblákkal*. V. Pest, 1859, 222–229. p.

az apa újra nősült, csebi Pogány Annát vette feleségül, aki a férje halála után Eördögh Ferenc felesége lett. (E névre később lesz még szükségünk.) Illésházy első felesége monyorókeréki Erdődy Péter horvát bán lánya, Anna (szerdahelyi Dersffy István özvegye) volt, kitől gyermekük nem született. Ennek halála után erdődi Pálffy Katát vette nőül. Istvánék heten voltak (élő) testvérek, róluk, a házastársaikról, gyermekeikről a későbbiekben lesz szó az öröklődésnél. A történészek eléggé eltérően ítélik meg Illésházy magánéletét és a politikában betöltött szerepét. Második nősülését kimondottan érdekházasságként írják le. Azonban a fennmaradt levelezésük ennek többszörösen ellentmond. 1603-ban a király elleni hűtlenséggel, felségsértéssel vádolták meg, ekkor Lengyelországba távozott, s ott élt önkéntes száműzetésben három évig. Vagyonának nagy részét elkobozták (így Likava várát, a pozsonyi házat), feleségének pedig – mint az írja – néha szinte nem volt hol aludnia sem. Ez a kijelentés túlzás, hisz birtokaiból több is megmaradt, a kiterjedt rokonságuk bármelyik tagja pedig befogadta volna a feleséget akár hosszabb időre is, ahogy a nemesi családoknál ez szokásban volt. A lengyel tartózkodás idején Pálffy Kata mindent megtett, hogy férjét felmentsék a hűtlenség vádjától. Sokat utazott ezért Olmützbe, Prágába, Pozsonyba, leveleket írt, nagy összegeket ajándékozott a vélt pártfogóknak. Nem hinnénk azt, hogy mindezt csupán azért tette, hogy a birtokaikat visszanyerjék. Végül 1606-ban a férjet fölmentették a vád alól, visszatérhetett Magyarországra, s jószágai nagy részét vissza is kapták. És hogy a királyi bizalom nem rendült meg Illésházy iránt, azt legfőképp az bizonyítja, hogy későbbi vitézi tettei miatt 1608-ban az ország első emberévé választották, sőt, ő lett Magyarország első protestáns vallású (nem katolikus) nádora. Ezt a tisztséget haláláig töltötte be. Hogy miért írt 1596. július 6-án „Rozomberghben”³ végrendeletet, nem derül rá fény, hisz nem volt beteg, és csak 13 év múlva halálozott el. (Későbbi testamentumáról, vagy az előzőnek a megváltoztatásáról nem maradt fenn okirat. Pedig azalatt sok esemény történt a családban: halálozások, házasságkötések, a korábban említett gyermekek felnőttek már, újabb rokonokkal bővült a család stb.). Második házasságát 1586-ban, mai szemmel nézve fiatalon, körülbelül 45 évesen kötötte, azonban ebből sem maradt utóda, gyermeke, aki tovább vitte volna a családnevet, és örökölhette volna a hatalmas vagyont.

Nézzük ezután, hogy mit tudunk a második feleségről, Pálffy Katáról,⁴ aki 74 (!) évesen halt meg (*1542. december – †1616), természetesen csak azt, ami e témához kapcsolódik. Apja, Pálffy Péter 1568-ban egy törökök elleni ütközetben esett el. Anyja Dersffy Zsófia volt, aki nyolc élő gyermeknek adott életet. Katalin első férje a később kihalt, horvát eredetű lepoglavai Krusics János⁵ volt (*1525? – †1581). Családnevüket

3 Rózsahegy város Liptó vármegyében. Németül: Rosenberg, szlovákul: Ružomberok. Nem írnak arról a végrendeletekben, hogy lett volna ott birtokuk.

4 Nagy I. i. m. IX. Pest, 1862, 34–82. p.

5 Nagy I. i. m. VI. Pest, 1860, 473. p.

többféleképpen rögzítették: Krusit, Krusith, Krusich stb. Előbb korponai kapitány, majd utóbb török fogoly, szabadulása után pedig Liptó vármegye főispánja volt. Eredetileg övé volt Likava (Lika), Bazin és Szentgyörgy vára, amely halála után a Pálffy családra szállt. Házasságukból egy leány született, Ilona (később gróf Dietrichstein Miksáné⁶), aki korán, öt évvel apja elhunytá után, 1586-ban elhalálozott. Ekkor a dúsgazdag Krusics család kihaltával minden vagyonuk véglegesen Pálffy Kataé lett. Egy év múlva, 1582-ben az özvegy újra férjhez ment a szintén özvegy, fenn már bemutatott Illésházy Istvánhoz.

Néhány mondatot érdemes szentelnünk magának a Pálffy családnak is. Ősrégi magyar család, amely eredetét a 10. századig tudja visszavezetni. Hatalmas és terjedelmes anyaggal, közel ötven oldallal szolgáltak Nagy Ivánnak, amikor az megírta a kilencedik kötetét. Népes família volt, rengeteg híres családdal kerültek házasságaik révén rokoni kapcsolatba. Nem csoda, hisz egy-egy frigyből gyakran nyolc-tíz gyermek is származott. (Csupán érdekességként emelünk ki egyet az utódok közül: a 18. században élt II. Rudolf őrnagynak egyetlen feleségétől 15 gyermeke született.) Sok híres, magas rangú, országos tisztséget betöltött családtagot olvashatunk a nemzedékrendi táblájukon, mint például: nádor (IV. Pál), kancellár, országbíró, titkos tanácsos, császári kamarás stb. A már említett, leadott rengeteg adat, mint az ezután ismertetett végrendeletekből kiderül, azonban néhol tartalmaz kisebb hiányokat, pontatlanságokat, amelyeket természetesen korrigáltunk ezen írásban. Az okiratok nyelvezete néha meg is téveszti az olvasót, mivel a kor szokása szerint a rokonsági fokokat más szóval nevezték meg, mint ma. Példaként csupán egy mondatot idézünk: „Forgács Péterné asszonyomnak és az ő két öccsének egyaránt, a kik még leányok: Ujfalusi Erzsébetnek és Annokának⁷ az öccsének...” Szerencsére leírja a keresztnevüket, így nem kell fiúgyermekre gondolnunk.

Mindezek után tekintsük át Pálffy Kata (második), 1612. augusztus 15-én keltezett, Pozsonyban íratott végrendeletét. Azaz más írta, talán valamelyik, a testamentumában is szereplő deákok közül. Nem úgy, mint a férje, aki saját kezűleg írta azt, pedig az úrnő maga is tudott írni. Hogy egy második végrendeletéről van szó, azt ő maga is jelzi. Az elsőt közvetlenül a férje halála után, 1609. december 20-án íratta. Maga a második rendelkezés is utal előzményekre, hiszen néhol abból átvesznek részleteket. A szövegezés folyamata is több helyen megtörik, a szerkesztése sem folyamatos, s úgy tűnik, hogy egyes helyeken némi változással ismétlődések is olvashatók. Utaltunk már arra, hogy a házaspár megegyezett valamikor egy örökítési elvben, hogy mindegyikük maga rendelkezik az akkori vagyonával. Katalin csak két ingatlant tartott meg magának

6 A végrendeletben: Maximilian Deitrichstan.

7 A lányoknál kedvelték a becéző neveket: Eörsik, Erzse, Annok, Magocz (esetleg Magocs), Modli stb.

addig, míg meg nem hal. Az egyik a Mutemicsen lévő levő úgynevezett „Zlach nemes ház”, a másik Hodolinban három nemes udvarház az „ingó marháival”.

Elsőként szóljunk az örökösöknek adott *pénzről*. Mindenki kapott belőle, még a legfiatalabb Jancsika nevű kis inas is 50 (!) arany forintot. Az összegek nagyságából el lehet dönteni, hogy családtagról vagy szolgáról van-e szó. Ugyanis a közvetlen rokonok hatalmas összegeket örököltek, például Magdolna nevű testvére 200 000, Borbála és Kata nevű unokahúga kereken tíz-tízezer aranyat. Nem tudjuk pontosan összeadni, hogy mennyi pénzt osztott szét (voltak, akik még tartoztak neki; van jószága, amely még el van zálogosítva stb.), de százezrekre tehető az említett aranyforintok száma.

Ezzel ellentétben szinte hihetetlennek tűnik, hogy mennyire kevés ékszere volt a nagyszasszonynak. Egy mondatban össze lehet foglalni őket: nyakbavetők (nyakláncok), gyémántos és ékköves násfák, gyöngy- és köves láncok, különböző drágaköves gyűrűk. Ezeken kívül ezüst és arany „mívek”, használati tárgyak: például arany pohár, amit Bocskai fejedelem adott valamikor az urának, csészék, aranyveder. Komolyabb értéként említi a férje és saját *öltöző ruháit, a szőnyeget és a kárpitokat*.

Külön kell szólnunk arról, hogy rengeteg *szőleje* volt, ezek közül kettőnek a nevét is megtudjuk: Grinavában a szőlő neve Lanszenpasli, Bazinban pedig „Somperg Ispán szőlő”. *Rétek, kertek* tartoznak az egyes *udvarházakhoz*, valamint több *malom*, amelyet akkor „molna” alakban ejtettek és írtak. Néhány *házukat* is pontosabban megnevezi, ezek feltehetően az előző tulajdonosának a nevét idézik: „Zai-ház Szentgyörgyben és Paulovicsi nemes ház Hodolinban.”

Pálffy Kata birtokai, várai, házai, udvarházai és *egyéb ingatlanjai* a következő helyeken voltak, elsősorban Trencsén és Nyitra vármegyében, de olvashatunk távolabbi helyeken lévőket is. Ezek:⁸

Bán, Banka, Bori (Vágbori), Bozin/Bazin, Csábrág (Hont megye), Grinava/Grina (Grinád), Hodolin és Mutemics (Dél-Morvaországban a határ mellett. Mutemics Hodolintól északnyugatra a szomszéd falu, ma is nagy szőlőültetvényei vannak.), Korotna (Talán a Verőce vármegyei Koritna, amelyet első férjétől örökölhettek?), Óvár (a Vág jobb partján), Pozsonyban ház, Surán (Nagysurány), Szentgyörgy (Pozsonyszentgyörgy), Szerdahely (Nyitraszerdahely), Terling (Térlény), Trincsin (Trencsén), Vereskő (Vöröskő), Veselien (Veselény).

A férj, Illésházy István végrendeletében még a *következő birtokokat* olvashatjuk, amelyeknek többsége Pozsony és Nyitra vármegyében található. Ideiglenesen ezeket is örökölte a férje halála után: Behence (Bőfalu), Devény/Divén (Dévény), Gajár, Illésháza, Kislevár (Kislévárd), Kismagyar, Körtvéles (Nyitrakörtvéles), Likava/Lika (Liptó vármegye), Loarjo/Locsi (Kis- és Nagylócsa, Bars megye), Magyarbél, Merecsje (Sáros vármegye).

8 A településnevek azonosítása a következő kötet alapján történt: Lelkes György: *Magyar helységnev-azonosító szótár*. Argumentum, 2011. A sok 16-17. századi név mai szlovák megfelelőjének megnevezésétől most eltekintünk.

gye), Nagytapolcsány, Serhasháza (Szerhášháza, elpusztult falu), Stomfa, Sz. Mihályfalva (Szentmihályfalva), Tankháza (Tonkháza/Magyartonk) és Vata (Bélvata).⁹

Pálffy Kata végrendeletében száznál több nevet (teljes név, csak asszonynev vagy keresztnév) olvashatunk. A kisebb összegeket öröklőket, akik nem tartoztak a családhoz, a rokonságához, elhagytuk. Ilyenek: udvari szolgák, inasok, tisztartók, porkolábok, segítő „leányasszonyok” stb. Ezek alól csupán pár esetben tettünk kivételt a névsor végén, ha azok valamelyike nagy szolgálatot tett a családnak, vagy ritkaságnak számít. Az alább olvasható személyeket próbáljuk csoportosítani a könnyebb eligazodás érdekében. Azonban a többszörös beházasodás miatt ezt a sorrendet nem sikerült mindig betartani. A már említett, elhunyt személyeket nem ismétljük meg (pl. Kruzics János, Kruzics Ilona, Maximilian Dietrichstein stb.), csak azokat, akik örököltek. Elsőként tekintsük át a *Pálffyakat*, azok házastársait, gyermekeit és unokáit. Természetesen csak azokat, akik szerepelnek a végakarat szövegében.

Tamás és György nevű bátyjai, valamint Tamás fia (szintén Tamás) már meghaltak, ezért nem is említi őket.

Korban az első örökös **Erzse** (*1538 ☉ báró Révay László) és annak gyermekei, unokái. Az egyik fúnak, Istvánnak már volt egy lánya, Erzsébet. (A feleség nevét nem írja.) A másíknak, Mártonnak a felesége Eszterházy Zsófia volt. A fiatalabbik lányuknak, Krisztinának a férje Újfalussy János, kitől három gyermekük született: Erzsébet (☉ Petróczy Dávid), „Annoka” (☉ Eszterházy Gábor) és Gergely (róla később nincs feljegyzés, talán elhunyt). Másik lányuk Anna, Czobor Istvánné.¹⁰

Nagyon kedves húga lehetett a végrendeletben már özvegyként szereplő **Magdolna** (*1546 – †1623), hisz neki és gyermekeinek nagy vagyont hagyott örökül. Férjétől, báró belasi Khuen Rudolftól négy gyermeke volt: Kán János Euseb(ius), Erzsébet (☉ Cavriani Octavian/Octavio), Anna Zsuzsanna (☉ Meggau Lénárt és Kata (☉ Hermstainer¹¹ Ádám). Ahogy írja, „ők be vannak Morvába vétetve”, azaz ott élhettek.

Jánosnak (*1548) három gyermeke volt. Mihály (róla többet nem tudunk); Anna, Andrásy Mátyás (†1595) felesége, illetve özvegye (és gyermekei név nélkül – Mátyás és Zsuzsa?); Fruzsina (☉ Rátkay György) és gyermekei, egyikük neve Tamás. Nagy Ivánnál szerepel egy Bora nevű leány is, aki a végrendeletben nem olvasható, talán ekkorra meghalhatott.¹²

9 A települések közül több olvasható a következő könyv névmutatójában is: Ötvös Péter (szerk.): *Pálffy Kata leveleskönyve. Iratok Illésházy István bujdosásának történetéhez 1602–1606*. Szeged, Scriptorum Kft., 1991.

10 Másutt Zsófia a neve.

11 Annak nem tudjuk az okát, hogy a Khuen családnévet miért írták mindketten mindig Kán vagy Kaán alakban. A Meggau előfordul Mekau, Mekgau, a Hermstainer pedig Herberstein formában is.

12 Ennél a résznél nagy eltérések vannak a Nagy Iván által közölt családfa és a végrendelet nevei között.

István öccsénél (*1550 – †1596 előtt) sem említi a felesége, Bogacsóczy Márta nevét. Lányai: Erzse, Daróczy Ferencné, kinek egy leánya élt, Czobor Pálné (a keresztnévét nem tudjuk meg); Ilona, Kornis Zsigmondné. Egy bátyjukat is érinti a szövegben, sajnos név nélkül.

A családjukban 8. gyermekként született **Miklós** (*1552 – †1600), akinek a felesége, Fugger Mária sem található a testamentumban. Gyermekei: István, Pál (a későbbi nádor), Miklós (később pozsonyi prépost), Kata, Forgách Zsigmondné, Zsófia (Sophi) és Magdolna (aki mindig becenevén szerepel: Modli). Ez utóbbi akkor még nagyon fiatal lehetett (csak a halálozási évét ismerjük: 1629), ugyanis a három férjének neve már nem olvasható a végrendeletekben (Balassa Péter, Móricz Márton és Perényi György).

A Pálffy testvérek és családtagjaik után következzenek Kata édesanyja, *Dersffy* Zsófia rokonai. Már nem sokan voltak életben, a család nevének kihalása megkezdődött. Két fiútestvére gyermekei viszik még egy darabig tovább a családnevet. Az egyikük Farkas fia, István. Rajta kívül István, kassai főkapitány, akinek két gyermekét említik: Borbálát, oszgyáni Bakos Jánosnét, valamint Miklós Hont megyei főispán leányát, Katát, akinek a férje Wesselényi István. Nekik két fiúgyermekük volt, azonban sem az anya (az előbb említett Kata), sem a két unoka neve nem szerepel a végrendeletben. Természetesen e két hölgy, Borbála és Kata házasságával már megszakadt a *Dersffy*ek családfája.

Mindezek után nézzük át e testamentumban olvasható, a férj, *Illésházy* István maradékait is, akik szintén örökölték az özvegy nádornétól. Közülük a leghíresebb Gáspár (*1593 – †1648), aki a lipcsei egyetemen tanult. Hazatérve Trencsén és Liptó, majd később Árva megye (azaz egy időben három vármegye) főispánja lett. A végrendeletben még a mátkájáról esik szó (Thurzó Ilona), aki egy násfát kapott Katától. Testvére Ferenc, akinek majd Szirmay Kata lesz a felesége. Az örökösök között három nő is szerepel. A férj testvére, Zsófia, kinek a férje Eszterházy Ferenc volt. (Meg kell jegyezni, e családdal többszörös volt a házassági kapcsolat.) A másik lánytestvér Kata, Bosnyák Andrásné, akinek a lánya Anna (Baranyai Istvánné), a fiuk, lányuk, sajnos itt is név nélkül. A harmadik Brigitta¹³ (Brigida), férje Thurn Fülöp,¹⁴ ők Olaszországban éltek. Eördögh Zsófia (férje: Mártonfalvai László) és fia, Ferenc is bekerült az okiratba, ők Pogány Anna második férjének, Eördögh Ferencnek az utódai. Még három nevet sorolhatunk az *Illésházy* családhoz, de a pontos kapcsolatot nem tudjuk megállapítani: Drusa Györgyné és két lánya; Aor János;¹⁵ és Bajcsi (Baicsi) Jánosné és lánya. Állítólag Bajcsy János *Illésházy* sógora volt, ám erre semmiféle hiteles adatot nem találunk egyetlen helyen sem.

13 Akkor kedvelt női név volt. Régi magyaros formája megegyezett a kelta-ír eredetű alakkal: Brigida.

14 Meg kell jegyeznünk, hogy az idegen családnevű férjek keresztnévét legtöbbször magyarosított alakban és sorrendben írják le a végrendeletben: Khuen, Megkau, Thurn stb.

15 Valószínűleg Aur a családneve.

Végül azon az egyéb *távoli* „rokonok” nevét gyűjtöttük egy fejezetbe, akik valamely családtagjuk házassága révén kerültek az Illésházy–Pálffy családokkal kapcsolatba: Bosnyák Tamás, Bosnyák Magdolna Fancsi Ferencné, Bosnyák Brigitta és férje, Tersztyánszky Gáspár, Eszterházy Magdolna, Kubinyi László özvegye és gyermekei. Az Eszterházy családból még: Gábor, Anna, Tamás, Dávid és Pál. A továbbiak még: Czobor Pálné, Ecsi Gáspárné és a lánya (Ecsi Orsik), Thurzó Szaniszló (Stanislo), Forgách Péterné és Forgách Imre.

Ezek voltak a házaspár azon rokonai, akik mind örököltek a végakarásban konkrétan név szerint vagy kisebb körülírással (gyermekei, lánya stb.)

Amint fentebb említettem, a rajtuk kívül szereplő sok névből csak néhányat fogunk kiemelni. Mégpedig azokat, akiknek a nevéhez valamilyen esemény vagy érdekesség fűződik. Leszenei János szolgált a családnak, amikor a férj Lengyelországban élt, ő segítette Pálffy Katát ezen években. Így Sirotniczki Károly¹⁶ (és lányai), Hodolin kapitánya, valamint Posgai György, Trencsén tisztartója. Rajtuk kívül örökölt kisebb összeget még két kislány: Hatvani „Magocz és Hatvani Eörsik”, „kicsinységüktől fogva én neveltem és tartottam fel őket” – e mondattal indokolja Katalin a döntését.

Érdemes megfigyelni, hogy a közvetlen rokonok közül kik azok, akik a legtöbbet kaptak a vagyomból, pénzből, ingatlanokból. Már a férj, Illésházy is a birtokai legnagyobb részét egyetlen rokonának, Illésházy Gáspárnak hagyta. Pálffy Kata esetében két személy között oszlik meg a legnagyobb örökség. Az egyikük Magdolna nevű lánytestvére és annak a családja. Nagyon szerethette őket, soraiból kiolvasható a hozzájuk való erős kötődés. Ennek egyik oka az lehetett, hogy Kata – ugyan ragaszkodott Trencsénhez is, de – imádta a morva települést, Hodolint. Magdolna családja, lányai az idegen származású férjekkel pedig szerettek ott tartózkodni. A másik általa kedvezményezett örökös, még ha furcsának tűnik is, szintén Illésházy Gáspár volt, a férje unokaöccse. Ő maga is elgondolkodhatott ezen a döntésén, ugyanis Gáspárnak a testaméntumban közel egy oldal személyes hangú, szinte anyai figyelmeztetést ír. Hivatkozik a két család tagjaira, azok védelmére, segítségére, a vallására, az Istenre, amikor azt írja: „kérlek és intelek”, ezeket tartsd be. Hogy milyen ember lehetett ez az Illésházy Gáspár, arról nem esik szó. Csupán kérdőjellel írhatjuk le: vitéz, értelmes, tanult, családszerető, megbízható, megnyerő modorú – vagy csak ő volt akkor a családban a legidősebb férfi, akire a családfői teendőket bízni lehetett? Nem tudjuk.

Végül szólni kell egy olyan döntéséről, amely nem a családjával kapcsolatos. Ő maga írja, hogy már a férje szeretett volna iskolákat alapítani és építeni Trencsénben és Bánban, ebben azonban megakadályozták különböző események. Pedig már „Magistert hozatott Vitembergából”, mellé egy másik kollégát és egy kántort. Ezt a két iskolát szeretné Pálffy Kata még felépíttetni, hogy „itt is lehessen jobb iskola a magyar

16 A végrendeletben említett szolgálóknak a családneve mind magyar volt. Ez alól csupán pár személy a kivétel, köztük a hodolini kapitány.

nemzetnek tanítására”. Mindehhez már adott pénzt, ezenkívül komolyabb összeget különített el, amelynek a kamatait is föl tudják majd használni a fenntartásukhoz.

A leírtak alapján láthatjuk, hogy mekkora vagyona volt a nádornénak, amelyet teljes egészében széosztott a rokonai és alattvalói között: ingatlanok (várak, udvarházak, települések, házak, szőlők stb.), ingóságok, ékszerek és rengeteg pénz. Csupán két kívánsága volt halála előtt: hogy a már említett, később Magdolnának szánt két ingatlant (Hodolinban és Mutemicsen) megtarthassa a haláláig. És hogy a férje mellé temessék el Bazinban¹⁷ a templomban. A végrendelete megírása után még négy évet élt. Bízunk benne, hogy családtagjai mindkettőt betartották és teljesítették. S békében élte le e négy esztendő kedvelt városában, és elhunytá után valóban a férje mellé helyezték holttestét örök nyugalomra.

¹⁷ A Wikipédián olvasható Illésházy Istvánról, hogy „a 19. század utolsó évtizedéig ott volt már-vány síremléke is.”